TÜRK DEVLETLERİ TEŞKİLATI SEMERKANT ZİRVESİ

Gülperi GÜNGÖR

GÜLPERİ GÜNGÖR

Türk Devletleri Teşkilatının (TDT) Semerkant zirvesi 11 Kasım 2022 tarihinde, üye ülkeler Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan ve Türkiyenin devlet başkanları ile gözlemci statüsündeki Macaristanın Başbakanı, Türkmenistanın Ulusal Konsey Halk Maslahatı Başkanı ve TDT Genel Sekreterinin katılımı ile gerçekleşti. "Türk Medeniyeti İçin Yeni Dönem: Ortak Kalkınma ve Refaha Doğru" temasıyla düzenlenen zirvede siyaset, dış politika, güvenlik, ekonomik ve sektörel, insandan insana, kurumsal ve üçüncü taraflarla işbirliği konularında yıl içeresinde yapılan çalışmalar ele alınmış ve İstanbul Zirvesinde kabul edilen Vizyon Belgesi'nin ilk 5 yıllık uygulama kılavuzunu teşkil edilen Strateji Belgesi oluşturulmuştur.

Kasım 2021'de Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyinin "Türk Devletleri Teşkilatı" adını alarak, yeniden yapılanmasının ardından, örgütün bölgesel siyasette, ekonomi ve güvenlik başta olmak üzere çeşitli alanlarda daha büyük bir rol oynamasına hedefine yönelik çabaların arttığı görülmektedir. Bu doğrultuda zirvede devlet başkanları TDT bünyesinde düzenli olarak güvenlik istişarelerinin sürdürülmesi talimatını verdiklerini; savunma sanayii ve askeri alanda daha yakın iş birliği çağrısında bulunduklarını bildirmişlerdir.[1] Devlet başkanları Afganistan'daki vahim ekonomik ve insani duruma ilişkin derin endişelerini ifade ettiklerini, Afganistan'a insani yardım sağlama çabalarını güçlendirme çağrısında bulunduklarını belirtmiştir. Afganistan makamlarıyla Yüksek Düzeyli Uluslararası Afganistan Müzakere Grubu adıyla kalıcı bir diyalog kurma girişiminin memnuniyetle karşılandığı bildirilmiştir.

Bölgenin ticari entegrasyonunu sağlama hedefine yönelik bir dizi anlaşma ve protokol imzalanmıştır. Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik saldırıları dolayısıyla ortaya çıkan risklerin teşvik ettiği doğu-batı güzergahında taşımacılığın geliştirilmesi için TDT üye ülkelerinin sınırlarından geçişini hızlandıracak "TDT Ticaretin Kolaylaştırılması Stratejisi" kabul edilmiş, ticaret ve gümrük işlemlerinin basitleştirilmesi ve uyumlaştırılması için uluslararası kombine yük taşımacılığı anlaşmaları imzalanmıştır. Kazakistan Devlet Başkanı transit ve ihracat olanaklarını daha da genişletmek için sınır geçiş noktalarının modernize edilmesi, alternatif demiryolu ve karayollarının geliştirilmesi gerektiğini vurgulamıştır.[2] Zirve bildirgesinde sınır ve gümrük işlemlerinin dijitalleştirilmesinin önemi kaydedilmiştir. Türkiye ile Özbekistan arasında başlatılan "e-İzin" pilot projesi, Kazakistan, Kırgızistan ve Özbekistan arasında başlatılan dijital TIR pilot projesi bu

doğrultuda başlatılan projeler olarak öne çıkmıştır. Hizmetler ve Yatırımlara İlişkin Serbest Ticaret Anlaşması ile ilgili müzakereler ise devam etmektedir ve TDT Üye Ülkeleri arasında Dijital Ekonomi Ortaklık Anlaşması'nın bir sonraki TDT Zirvesinden önce imzalanması için gerekli hazırlık yapılması talimatı verildiği bildirilmiştir. Turizm alanında işbirliği, yeşil ekonominin gelişimi ve sermaye piyasasını bu alanda genişletmek için yeşil finans konseyinin kurulması önerisi[3] ekonomi ve sektörel alanda ele alınan diğer konular olmuştur.

TDT Semerkant Zirvesinin en önemli hususlarından biri de zirve bildirgesinde, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin (KKTC) Türk Devletleri Teşkilatına gözlemci üye olarak kabul edilmesine ilişkin bir karar alındığının yer almasıdır. Bu, KKTCnin TDT üye ülkeleri tarafından da tanınmasını teşvik edecek bir adım olabilecektir. TDTnin Azerbaycan'ın egemenliğini ve toprak bütünlüğünü yeniden tesis etmesine verdiği destek gibi, KKTCnin tanınması da TDT üye ülkelerinin giderek artan bir şekilde tek sesli bir grup olarak hareket edeceğinin göstergesi olacaktır.

[1] Türk Devletleri Teşkilatı Dokuzuncu Zirvesi Semerkant Bildirisi, https://www.turkkon.org/assets/pdf/haberler/semerkant-bildirisi-2679-164.pdf

[2] Crucial to develop transport corridors among OTS countries Tokayev, *Kazinform*, November 11, 2022, https://www.inform.kz/en/crucial-to-develop-transport-corridors-among-ots-countries-tokayev_a4000475

[3] President proposes to create Turkic States Green Finance Council, *Kabar*, November 11, 2022, http://en.kabar.kg/news/president-proposes-to-create-turkic-states-green-finance-council/

Yazar Hakkında :

Gülperi Güngör, 2015 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler bölümünden mezun olmuştur. 2020 yılında ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Bölümü □□□□□ yüksek lisans derecesini almıştır. Ocak 2020 □□□□□□□□□□ katılmıştır. Güngör, Ankara Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünde doktor adayıdır. Mart 2025 sonrasında doktora çalışmasını yürütmek üzere Sheffield Üniversitesi'nde bulunan Güngör, AVİM'de Gayrimukim Uzman olarak görev yapmaya başlamıştır.

Atıfta bulunmak için: GÜNGÖR, Gülperi. 2026. "TÜRK DEVLETLERİ TEŞKİLATI SEMERKANT ZİRVESİ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2022 / 47. Kasım 21. Erişim Kasım 10, 2026. https://mail.avim.org.tr/tr/Yorum/TURK-DEVLETLERI-TESKILATI-SEMERKANT-ZIRVESI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır